

Täysistunto 7.9.2017

Paikka: Pikkuparlamentti, suuren valiokunnan huone

Osallistujat

Jäsenet: Aila Paloniemi (kesk), Maija Karjalainen (Sininen eduskuntaryhmä), Timo Palander (Suomen Yrittäjät), Rilli Lappalainen (Kehys ry), Julia Ojanen (UM ohjelmatukijärjestöt), Elina Multanen (Naiset ja tytöt –painopiste), Jani Toivola (vihr), Timo Lappalainen (Kepa), Seppo Kallio (MTK), Susanna Huovinen (sdp), Hanna Sarkkinen (vas), Anders Adlercreutz (rkp)

Asiantuntijajäsenet: Tuomas Leppo (STM), Juhani Toivonen (UM), Harri Pietarila (LVM), Kalle Sysikaski (Rauhanliitto), Annika Lindblom (Keke-toimikunta), Marjukka Mähönen (MMM), Vesa Kotilainen (SM), Martti Eirola (UM), Taina Kulmala (VNK), Leila Kurki (STTK), Tuuli Juurikkala (VM), Sari Lehtiranta (UM)

Muut: Pasi Pöysäri (UM)

Sihteeristö: Marikki Stocchetti, Katja Kandolin

1. Kokouksen avaus
Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00.
2. Pöytäkirjan hyväksyminen
Hyväksyttiin täysistunnon pöytäkirja 18.5.2017 ja työvaliokunnan pöytäkirja 15.6.2017.
3. Suomen Agenda2030 toimeenpanon seuranta

Täysistunnon pääteema oli Suomen Agenda2030 toimeenpanon seuranta. UM:n kehityspoliittisen osaston uusi Kestävän kehityksen tiimi esittäytyi ja kertoi roolistaan Suomen Agenda2030 toimeenpanossa ja UM:n sisäisessä koordinaatiossa. Tiimi toimii osana kesällä perustettua Kestävän kehityksen ja ilmastopolitiikan yksikköä (KEO-90). Keskusteltiin myös siitä, miten uusi yksikkö/tiimi ja KPT voisivat tehdä yhteistyötä erityisesti eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan mietinnön päätösehdotuksiin liittyen [TuVM1 /2017vp – VNS 1/2017vp]. Kehityspoliittisen toimikunnan kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat mm. *Miten saada UM:n eri osastot yhtä vahvasti Agenda2030 edistämiseen ja valtionhallinnon väliseen koordinaatioon, kuinka Suomen SDG-tavoitteiden seurantarjestelmän nk. globaali-indikaattoreita kehitetään päätösehdotuksen mukaisesti ja miten Suomi vahvistaa käytännössä kestävästä kehityksestä tukevaan politiikkajohdonmukaisuutta ja siihen liittyvää koordinaatiota eri foorumeilla.*

Tulevaisuusvaliokunnan mietintö ohjaa myös Kehityspoliittisen toimikunnan Agenda2030 työtä. KPT:n kauden tässä vaiheessa on syytä tarkentaa tavoitteitamme sen valossa. KPT:n työohjelma (2016) määrittää KPT:n tavoitteet seuraavasti: *"YK:n Agenda2030 kansallisessa toimeenpanossa on vahva kehityspoliittinen ulottuvuus ja se on integroitu pysyväksi osaksi Suomen kestävä kehityksen hallintomallia. Suomi toteuttaa Agenda2030 sekä sen tavoitteita ja raportoi toimistaan sekä kansallisten kestävä kehityksen että kehityspoliittisten sitoumusten valossa. Jatkossa kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumukset sisältävät mahdollisuuden edistää kestävä kehitystä myös kehitysmaissa."* Tulevaisuusvaliokunnan mietintö vahvistaa mm. että Suomen tulee "edistää Agenda2030-toimenpideohjelmaan sisältyvää kestävä kehityksen politiikkajohdonmukaisuutta määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti". Lisäksi

mietintö painottaa Suomen Agenda2030 profiiliin nostamista ja koordinaatiota "ulkopolitiikan kansainvälisillä foorumeilla".

Keskustelua käytiin KPT:n tavoitteiden tarkentamisesta eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan mietinnön valossa sekä siitä, mihin tavoitteisiin KPT:n tulisi erityisesti keskittyä osana kestävä kehityksen koordinaatioverkostoa ja suhteessa KEKE-toimikuntaan. Kansalliseen yhteiskuntasitoumukseen on saatu sisällytettyä kansainvälinen puoli sekä hallintamalli, mutta tarkoituksena oli keskustella tarkemmin siitä, mihin KPT:ssa halutaan keskittyä seuraavaksi ja missä KPT:lla voisi olla erityistä lisäarvoa.

Keskustelu: Pidettiin tärkeänä, että KPT:n tulee olla mukana kestävä kehityksen työssä oman työohjelmansa mukaisesti ja todettiin, että asiasta tulisi käydä keskustelu, jossa tarkennettaisiin Agenda2030 alueita, joihin KPT haluaa erityisesti vaikuttaa. Niitä voisivat olla mm. tavoitteet 1, 10 ja 17. Asia on niin tärkeä, että se tulisi keskustella KPT:n sisällä omana asianaan. Sukupuolten välinen tasa-arvo tuotiin esille erityisenä huomion kohteena myös globaalilla tasolla. Köyhyyden, eriarvoisuuden ja taloudellisen eriarvoisuuden suhde on edelleen epäselvä, mutta tärkeä tavoite. Niiden osalta tulisi pohtia sitä, mikä on tehokkain menetelmä lisätä köyhyyden vähentämistä. KPT:n lisäarvona nähtiin kehityspoliittisen ulottuvuuden tuominen mukaan kansalliseen Agenda2030-työhön. Myös mittaaminen ja arviointi tulisi tuoda mukaan.

- *UM:n johto on antamassa syksyn aikana vastinetta KPT:n arvioreportin suosituksille. KPT:n muistio 16.6. järjestetystä tapaamisesta UM:n virkamiesten kanssa on valmisteilla. Muistiossa on kaksi pääkohtaa: 1. tarvitaan strateginen linjapaperi, jota myös UM virkamiehet ovat toivoneet. 2. Suomen globaali vaikuttaminen on virtaviivaistettava koordinaatiota lisättävä.*
- *Päätettiin järjestää erillinen keskustelu, jossa käsitellään KPT:n strategista panostusta ja painopisteitä Agenda2030 -työssä.*

Pasi Pöysäri/Ulkoasiainministeriö esittäytyi ja kertoi olevansa kehityspoliittisella osastolla uuden yksikön kestävä kehityksen tiimin vetäjä. Uusi yksikkö sisältää kolme tiimiä: ympäristöpolitiikan tiimin, YK-järjestöt ja Agenda2030 – asioiden tiimin sekä ilmastopolitiikan tiimin. Yhteensä yksikössä työskentelee 18 henkeä. Agenda2030 on historiallinen ja ainutlaatuinen päätös, joka voi muuttaa ihmiskunnan kehityssuunnan ja tähän tarvitaan hyvää toimeenpanoa, jossa Suomella ja EU:lla on tärkeä rooli suunnannäyttäjinä. Kestävä kehityksen toimeenpanoon on sitoutunut jo 193 maata. Suomi on saanut valtavasti myönteistä huomiota mm. monitoimijamallistaan (koko yhteiskunta mukana, ei vain valtion hallinto). Agenda2030 on myös bisnesmahdollisuus yrityksille "making global goals local/global business". Suomen maakuvatyössä kestävä kehitys on tärkeää: suurlähetystöt voivat järjestää tapahtumia Agenda2030 -teemalla ja myydä Suomen osaamista. Suomen kannattaa käyttää saamaansa myönteistä huomiota. Suomalainen Eeva Furman on mukana 15 hengen tiedemiesryhmässä, joka antaa suosituksia Agendan toimeenpanoon. Tässäkin on tärkeää, että mukana on suomalaisen näkökulma.

UM rooli: Ulkopoliittikkaa toteutetaan muuallakin kuin UM:ssä ja haasteena on politiikkajohdon mukaisuus. Ulkoministeriö laatii arvion ensi vuonna siitä, miten ulkopoliittikka edistää kestävä kehityksen tavoitteita. UM sisällä kestävä kehityksen toimeenpano koskettaa kaikkia osastoja. Agenda2030 on yksi UM:n strategisista painopistealueista. Myös UM:n tulostavoitteissa 2018 varmistetaan, että ulkopoliittikka edistää Agenda2030 tavoitteiden saavuttamista (sis. myös johdonmukaisuudeneri ministeriöiden välillä). Tämä tarkoittaa sitä, että kaikkien

osastojen ja edustustojen on otettava huomioon kestävän kehityksen tavoitteet omissa tulostavoitteissaan ensi vuodesta eteenpäin.

Keskustelussa todettiin, että UM:n uusi tiimi vahvistaa yhteistyötä ja politiikkakoherenssia ministeriössä. Myös VNK:n kestävän kehityksen resurssit ovat lisääntyneet: nyt käytössä on kaksi kokopäiväistä senioriasiantuntijaa sekä pääsihteeri. Muistutettiin, että 13.9. klo 14 eduskunnassa on täysistunnossa palautekeskustelu Agenda2030:sta, jossa käydään läpi tulevaisuusvaliokunnan mietintöä. Resurssilisäys kestävän kehityksen asioihin on saatu sisällytettyä tulevaisuusvaliokunnan mietintöön ja otettu sen myötä huomioon käytännössä.

Tulostavoitteita pidettiin tärkeinä ja yleisesti oltiin tyytyväisiä henkilöresurssien lisäyksestä. Todettiin, että tavoitteiden tulee olla jokaisen yksikön omalla agendalla ja mielessä.

Konkreettinen seuranta on vielä avoin kysymys: miten tavoitteiden toteutumista seurataan, mitä seurataan, mihin asetetaan tulostavoitteet? Myös globaali-indikaattorit ovat vielä kesken ja ei ole selvää kuka valmistelee tätä UM:ssä.

Uusi kestävän kehityksen tiimi ja sen vetäjä vastaavat johdonmukaisuudesta UM:ssä. Aiemmin johdonmukaisuusasioita hoidettiin yleisen kehityspolitiikan yksikössä. UM avustaa tarvittaessa kaikkia hallinnonaloja ja johdonmukaisuus-koordinaatioelin on tarkoitus käynnistää uudestaan. Todettiin, että samaan yksikköön on nyt niputettu monta tärkeää asiaa ja että johdonmukaisuus on sisäistetty syvällisemmin.

Koska Suomella on valtavan hyvä maine 2030 edistämisestä maailmalla, potentiaalia tulisi hyödyntää vieläkin enemmän siinä, miten kansalliset politiikat toteutetaan kestävän kehityksen näkökulmasta.

Monella sektorilla tapahtuu nyt paljon politiikkajohdonmukaisuuden saralla; elokuun alussa VM ohjeen, jonka mukaan osa ministeriöistä sisällyttää tekstit siitä, miten kestävän kehityksen toimeenpano näkyy vuoden 2018 talousarvioehdotuksessa. Tämä on konkreettinen pyyntö ja keino, jolla kestävä kehitys saadaan aidosti politiikkajohdonmukaiseksi.

Todettiin, että vaikuttavuus myös kehityksimaissa tulisi pitää mielessä. Lisäksi on tärkeää pohdittava, miten työ saadaan pysymään päällä poliittisessa päätöksenteossa ja työssä. Tähän todettiin, että eduskunnan valiokunnissa seurataan, miten kestävä kehitys viedään eteenpäin Suomessa ja maailmalla ja missä kohtaa pitää parantaa. Joka vuosi hallitus raportoi eduskunnalle kestävän kehityksen edistymisestä eri sektoreilla. Lisäksi järjestetään vuosittain kestävän kehityksen tila ja tulevaisuus – tapahtuma, jossa käydään avoimesti läpi se, missä mennään ja katsotaan tulevaisuuteen. Myös Valtioneuvoston selonteko on tärkeä.

4. Terveisiä YK:n kestävän kehityksen foorumilta (HLPF)

YK:n kestävän kehityksen foorumi, joka järjestettiin 10.–19.7. Foorumi keskittyi tänä vuonna köyhyyden poistamisen, ravinto- ja ruokaturvan, terveyden, teollistumisen ja infrastruktuurin sekä valtamerten tilaa koskeviin tavoitteisiin. Suomi esitteli New Yorkissa mm. Suomen yhteiskuntasitoumusta sekä uuden kestävän kehityksen tavoitteiden seurantajärjestelmää. Suomen kärkinä tapahtumassa olivat koko yhteiskunnan kattava osallistuminen kestävän kehityksen työhön sekä tyttöjen ja naisten aseman parantaminen.

Annika Lindblom, Kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeri: Suomi esitteli kokouksessa kokemuksiaan ja nosti esille meille tärkeitä kysymyksiä eri tapahtumissa ja kokouksissa. Suomessa oli paikalla monitoimidelegaatio, jossa virkamieskunnan lisäksi oli mukana mm. yrityksiä, järjestöjä, nuorisodelegaatti ja saamelaiskäräjien edustaja. Jäsenet veivät viestiä eteenpäin eri foorumeilla ja virallisissa istunnoissa. Foorumi kesti puolitoista viikkoa, joista ensimmäinen viikko oli niin sanottu virkamiesviikko, jolla oli kuusi erillistavoitetta. Suomi käytti puheenvuoron kaikissa sessioissa. Toisella viikolla oli korkean tason segmentti, jossa raportoivia

maita oli tänä vuonna 43. Raporttien laatu vaihteli laidasta laitaan ja pidetään hyvänä, että on foorumi, jolle raportoidaan kestävä kehityksen asioista ja innostusta riittää. Ensi vuodelle raportoimaan on ilmoittautunut jo 44 maata. Vaatimukset raportoinneille kasvavat, ja tulevaisuudessa niissä tulisi kertoa myös toimeenpanon tuloksista, ei vain mekanismeista, haasteista ja tavoitteista. Suomellakin tulee olemaan vuonna 2020 enemmän haastetta nimenomaan tuloksien raportoinnissa. Suomi näkyi ja kuului hyvin foorumilla ja oli aktiivisesti mukana myös sivutapahtumissa tänä vuonna, esim. äitiyspakkauksista käytiin kiinnostava keskustelu.

Rilli Lappalainen, toiminnanjohtaja, Kehys ry: Suomalaiset olivat aktiivisia osallistujia foorumilla ja puhuivat useissa tilaisuuksissa. Kaiken kaikkiaan foorumilla oli hyvä tunnelma ja jäsenmaita kannustetaan positiivisen kautta raportoimaan vapaaehtoisesti. Poliittinen julistus oli laadustaan kohtuullinen ja oli tärkeää saada lausuttua yhdessä jotain ulos, jotta prosessi pysyy liikenteessä. Vuonna 2019 modaaliteetteja käsitellään uudestaan, mikä on Suomelle iso asia. Suomi on EU-puheenjohtajamaa 1.7.-31.12.2017 ja Agenda2030 on tärkeä asia Suomen puheenjohtajuuskaudella. On hyvä, että Suomi uskaltaa ottaa mukaan erilaisia toimijoita, vaikkakin on uhkana, että foorumille tulee liikaa toimijaryhmiä. Seurauksena on, että tila ja aika loppuvat. Tätä tulee pohtia jossain vaiheessa osana modaaliteettikeskustelua. EU-keskustelussa kestävä kehitys profiloituu kehityspuolelle. Tämä ei kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan korkeampi taso mukaan, jotta asia ei jää vain kehitysboksiin.

Keskustelua käytiin USA:n politiikasta ja siitä, jäikö USA vaisuksi ja vetäytyykö maa kestävä kehityksen toiminnasta. Onko Trumpin hallinnon linjaus haitannut toimintaa ja onko hallinto mitenkään mukana kestävä kehityksen työssä? Todettiin myös, että kansainvälistä yhteistyötä tulee entisestään tiivistää ja että USA ei juuri osallistu siihen nykyään. Tämä on huono käänne monenkeskiselle järjestelmälle.

Annika Lindblom totesi, että Agenda2030 ei ole juridinen sopimus, eikä siten uhkaa Trumpin politiikkaa. Foorumilla näkyi kuitenkin, että USA:n edustajat eivät juuri pitäneet puheenvuoroja. He olivat läsnä, mutta eivät osallistuneet. Ministerijulistuksen osalta USA:lla oli pitkään varauma kohdassa, jossa puhuttiin ilmastopöytäsohjeiden toimeenpanosta, mutta vetäytyivät viime hetkellä eli kohta sai jäädä.

Rilli Lappalainen: USA:lla on tällä hetkellä matala profiili ja se loistaa poissaolollaan. Kestävä kehitys on kuitenkin pieni asia heidän näkökulmastaan. UNGA-viikko tulee olemaan tärkeä USA:lle.

Pasi Pöysäri: USA:n peruslinja on passiivinen ja myös useita korkeita virkoja vielä täyttämättä. Tämän vuoksi EU:n täytyy uskoa agendaan ja viedä sitä eteenpäin.

5. KPT:n arvioreporttityöryhmän 2018 nimittäminen

Kehityspoliittisen toimikunnan arviotyö käynnistyi 23.8. Villa Kivessä järjestetyssä suunnittelutyöpajassa. Työohjelman mukaisesti sen aiheena on naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien vahvistaminen. Työpajassa käytiin vilkasta keskustelua KPT:n arvioreportin tehtävästä, lähestymistavasta, rajauksesta ja tietotarpeista. Tulevan arvioryhmän puheenjohtajana toimii KPT:n puheenjohtaja. Ryhmä kokoontuu kahdesta kolmeen kertaa syksyllä 2017 ja noin kaksi kertaa alkuvuodesta 2018. Ryhmän tehtävänä on ohjata arvioprosessia ja kommentoida sihteeristön kirjoittamaa tekstiä. Kutsu työryhmään lähetettiin työpajan jälkeen.

- Hyväksyttiin seuraavat työryhmään ilmoittautuneet henkilöt ja sovittiin, että ryhmään voi ilmoittautua myöhemminkin:
  - Hanna Sarkkinen / vas

- Anders Adlercreutz / rkp
- Kari Kulmala / Sininen eduskuntaryhmä
- Seppo Kallio / MTK
- Elina Multanen / Naiset ja tytöt -painopistealue
- Nora Forsbacka / Kehys ry
- Julia Ojanen/ UM kumppanuusjärjestöt
- Timo Palander/Suomen Yrittäjät

6. KPT:n tulevat teemat

- *Kehityspoliittikan tulosarvioraportin pilotti*. KPT on kommentoinut pilotin alkulaukausta, puheenjohtajisto on kommentoinut pilottia. Suvi Virkkunen/UM esittelee raporttia lokakuun työvaliokunnassa 12.10. Työvaliokunnassa käsitellään myös KPT:n arvioraportin 2017 UM-vastinetta.
- *Kansalaisjärjestöevaluaatioprosessi ja tulokset – mitä oppeja KPT:lle?*, käsitellään KPT:n täysistunnossa 30.11.2017. Tuloksena on paljon suosituksia ja mm. kysymys yhteismitallisuudesta eri kehitystoimijoiden välillä. KPT-keskustelulle on tarvetta kun koko evaluaatiopaketti valmistuu. Keskustelulle on syytä varata tarpeeksi aikaa.
- *Suomen kehityspoliittinen linja OECD:ssä ja Suomen DAC – vertaisarvion tulokset* ovat aiheena täysistunnossa 25.1.2018. Paljon avoinna olevia kysymyksiä, DAC käy läpi omaa reformiaan läpi. On tärkeää käydä läpi Suomen OECD-politiikka ja DAC – vertaisarviokeskustelu. Ehdotettiin, että 24.10. kokoukseen Pariisiin lähtisi myös KPT:n edustaja. Matkan rahoitus tulisi saada UM:ltä, koska KPT:lla ei ole kuluvan vuoden budjetissa enää varoja ylimääräisiin matkakustannuksiin.

7. Tiedoksi

KPT-Finnfund -keskustelufoorumi järjestetään 21.9.2017. Keskustelufoorumin tarkoituksena on parantaa tiedonvaihtoa ja lujittaa keskusteluyhteyttä KPT:n ja sen sidosryhmien sekä Finnfundin välillä. Erityisenä tavoitteena on luoda politiikkatason dialogi, jonka kautta voidaan lähestyä konkreettisia Finnfundin kehityspoliittista toimintaa koskevia kysymyksiä. KPT:n arvioraportin 2017 ja huhtikuun 2017 työvaliokunnan valossa KPT:n puolelta tarvetta olisi keskustella erityisesti Finnfundin omistajaohjausmuistion päivittämisestä sukupuolinäkökulman osalta. Toinen keskeinen kysymys on Finnfundin kehitysvaikutusarvioinnin tila, läpinäkyvyys ja riippumattoman tiedonsaanti. Lisäksi keskustelussa voidaan nostaa esille Finnfundin uusi veropoliittinen linjaus sekä omistajaohjauksen gender-markkereiden päivitys. KPT on myös pyytänyt Finnfundin puolelta heille tärkeitä keskusteluaiheita.

8. Muut tapahtumat

- *Työvaliokunta* TO 12.10.2017 klo 8.30–10.00 (kabinetti Mänty, Pikkuparlamentti). Aiheena UM:n tulosraporttipilotti eduskunnalle.
- *KPT-KEKE –yhteistunto* PE 24.11. klo 13:30 – 15:30, Engel-Sali, UM Merikasarmi. Agendalla mm. TuVin mietintö ja politiikkajohdonmukaisuus.

9. Muut asiat

Hanna Sarkkinen (vas) kertoi, että eduskunnan Väestö- ja kehitysryhmässä oli esitelty Suomen rahoittamia seksuaali- ja lisääntymisterveysosioikeuksia Somaliassa ja Afganistanissa. Mary Stopes Internationalin Afganistanin maajohtaja sekä Somalian sosiaali- ja terveysministeri olivat paikalla. On selvää, että tämänkaltaisen Suomen harjoittama kehitysyhteistyö säästää naisten henkiä ja auttaa naisia ja laajemmin heidän perheitään. Suomen toiminnan vaikutta-

vuus on laskettavissa MSI:n toiminnassa. Suomen Somalian maaohjelmassa ohjataan lisää rahoitusta naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksiin. Ministeri Mykkänen on myös hyvin sitoutunut tähän painopisteeseen.

10. Kokouksen päättäminen
Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.45.